

Lágry, svědci, archivy

KOLEM DOKOLA

V pražské Galerii Montmartre bylo ve čtvrtek přeplněno. Židle nestačily, i vzduchu bylo dost málo. Lidí stále přibývalo. Vlastně nečekaně. Na stěnách visí portréty, jejichž oči, výraz, „sestřih“ jsou si tak podobné, jasně dokládající, že jde o vězně. Texty vysvětlují, jak a kdy se jejich život navždy změnil. Ve vitríně visící „vaťák“ a ohromné palčáky pošité kožešinou z králíka naznačují, že práce se odehrávaly v mrazu. Na Sibiři, abychom byli přesní. Dopisy shromážděné v jiném koutě dokládají, jak málo informací měli vězni o svých rodinách a rodiny o svých ztracených blízkých. Dojemná svědectví, získaná výpověďmi těch, kteří přežili, jsou otřesná. Ne proto, že tihle autentičtí svědkové jsou už staří, poznamenání nemocemi a strádáním, o jakém si málokdo dnes vůbec může udělat představu, ale proto, že jsou vlastně bezejmenní. Hrdinové s celoživotním traumatem a cejchem nespravedlivě získaným pro sebe i pro celé své rodiny. Že osudy československých občanů zavlčených v různých etapách minulého století do sovětských gulagů vzbuzují dnes, po sedmdesáti i více letech, tak živý zájem nejen pamětníků (v sále byla řada mladých lidí, a dokonce několik z nich přivedlo i svoje malé děti), je nadějně. A zřejmě na unikátní výstavu složenou ze svědectví vězňů, fotografií a artefaktů z lágrů uspořádanou Ústavem pro studium totalitních režimů přijdou během měsíce jejího trvání další zájemci. Mladí badatelé Adam Hradílek a Jan Dvořák si to za své veliké úsilí zaslouží.